

Κυριακή Α' Νηστειών – Ορθοδοξίας.

του Αρχιμανδρίτη Λουκά Τσιούτσικα.

**«Αύτη η πίστις των Αποστόλων,
αύτη η πίστις των Πατέρων,
αύτη η πίστις των Ορθοδόξων,
αύτη η πίστις την Οικουμένην εστήριξεν».**

Μεγάλη εορτή εορτάζει σήμερα η Εκκλησία μας, εορτή λαμπρά αλλά και εορτή η οποία μας τονίζει το βάρος της κληρονομιάς και το καθήκον διαφυλάξεως της αγίας και αμώμου Ορθοδοξίας μας.

Κατά τον 9ο μ.Χ. αιώνα αυτοκράτορας στην Κωνσταντινούπολη ήταν ο εικονομάχος Θεόφιλος και σύζυγός του η βασίλισσα Θεοδώρα, όχι κακόδοξη καθώς εκείνος αλλά ορθόδοξη και ευσεβής. Ήταν δε η μακαρία εκείνη ευφυέστατη και ευσεβέστατη από την παιδική της ηλικία, γι' αυτό και όλοι την σέβονταν και την θαύμαζαν για την αρετή και την αγιότητά της.

Παντρεύτηκε τον Θεόφιλο αν και αυτός ήταν, όπως και ο πατέρας του, κατά των αγίων εικόνων, αυτή όμως με τη μητέρα της Θεοκτίστη και τα παιδιά της, τον Μιχαήλ και τις πέντε θυγατέρες της, έμενε πιστότατη στην αγία Ορθοδοξία, και είχε κρυμμένα σε κιβώτιο, μέσα στο δωμάτιό της τον Τίμιο Σταυρό και τις εικόνες του Χριστού και της Θεοτόκου, τις οποίες ασπαζόταν και προσκυνούσε, μόνη της κρυφά τη νύκτα, προσευχόταν μπροστά σ' αυτές και παρακαλούσε το Θεό να κάνει έλεος στους Ορθοδόξους.

Για την ευσέβειά της αυτή πολλές φορές κινδύνευσε η Θεοδώρα από τον κακόφρονα σύζυγό της, αλλά πάντοτε τη σκέπαζε η χάρη του Θεού, ο οποίος γνωρίζοντας την αγαθή της προαίρεση και το γενναίο υπέρ της Ορθοδοξίας φρόνημά της, προόρισε αυτήν, εν καιρώ, να αναστηλώσει την Ορθοδοξία· καθώς δε ήταν, όπως προαναφέρθηκε ευφυέστατη, κατόρθωνε με εύστοχες απαντήσεις να διαφεύγει τους κινδύνους, όταν της συνέβαινε πειρασμός.

Με δύσκολες λοιπόν συνθήκες έζησε η Θεοδώρα επί 12 έτη με το σύζυγό της Θεόφιλο. Κάποτε όμως η οργή του Θεού έφθασε στον άφρονα αυτοκράτορα και ασθένησε βαριά, καθώς λέγεται από δυσεντερία, τόσο που κινδύνευσε να πεθάνει. Με ορθάνοικτο το στόμα ήταν θέαμα ελεεινό, που έκανε τη βασίλισσα Θεοδώρα βαθιά να θλίβεται.

Κάποτε που την πήρε λίγος ύπνος, είδε σε όραμα την άχραντη Θεοτόκο με το θείο βρέφος στην αγκαλιά της, περικυκλωμένη από λαμπρούς Αγγέλους. Συγχρόνως είδε και τον άνδρα της Θεόφιλο να ονειρίζεται από αυτούς. Ξύπνησε η βασίλισσα και άκουσε τον Θεόφιλο, παίρνοντας μικρή αναπνοή να φωνάζει: «Αλίμονο σε μένα τον άθλιο, διότι για τις άγιες εικόνες με δέρνουν».

Τότε, αφού ανέσυρε η Θεοδώρα την εικόνα της Θεοτόκου, την οποία είχε κρυμμένη, την έβαλε πάνω στον Θεόφιλο και παρακαλούσε με δάκρυα την υπερένδοξο Δέσποινα να συγχωρήσει και να φωτίσει τον βασιλέα.

Εκείνος, καθώς βρισκόταν σε τέτοια κατάσταση είδε κάποιον από τους παρευρισκόμενους να έχει μια εγκόλπιο εικόνα, άπλωσε το χέρι του και αφού την άρπαξε την καταφιλούσε. Αμέσως τότε, το στόμα εκείνο, το οποίο τόσο πριν κατά των αγίων εικόνων μαινόταν, επανήλθε στη φυσική του κατάσταση και ο άρρωστος ανακουφίστηκε από τη μεγάλη εκείνη τιμωρία που τον καταταυραννούσε.

Έβγαλε τότε η βασίλισσα τις άγιες εικόνες τις οποίες είχε κλεισμένες μέσα στα δικά της κιβώτια και προέτρεψε τον Θεόφιλο να τις ασπάζεται και να τις τιμά με όλη του την ψυχή. Έτσι και μετά από λίγο τελείωσε ο Θεόφιλος τη ζωή του με ευσέβεια, ομολογώντας ότι πρέπει να τιμούμε και να ασπαζόμαστε τις σεπτές εικόνες.

Μετά το θάνατο του Θεοφίλου, που έγινε στις 20 Ιανουαρίου του 842, ανακηρύχθηκε βασιλέας ο γιος του Μιχαήλ, μόλις 3 ή 5 ετών, τον επιτρόπευε δε η μητέρα του Θεοδώρα, με συνεπιτρόπους τον αδελφό της Βάρδα, τον από τον πατέρα της θείο, που είχε το αξίωμα του Μαγίστρου και τον Λογοθέτη Θεόκτιστο.

Σύμφωνοι οι νέοι άρχοντες στην αναστήλωση των εικόνων, κατά πρώτον απομάκρυναν τον πατριάρχη Ιωάννη, τον οποίο μόνο η θέληση του Θεοφίλου στήριζε στο θρόνο, και συνεκάλεσαν Σύνοδο για την επαναφορά της Ορθοδοξίας.

Στη Σύνοδο αυτή έλαβαν μέρος και ασκητές ονομαστοί για τα υπέρ της Ορθοδοξίας παθήματά τους και μοναχοί, μεταξύ των οποίων διέπρεπαν του περιφήμου Θεοδώρου Στουδίτου συμμοναστές και μαθητές, παραβρέθηκαν δε και οι αυτάδελφοι Θεόδωρος και Θεοφάνης οι Γραπτοί.

Τότε και κατ' αυτόν τον τρόπο έγινε η δίκαιη εκείνη αντιστροφή των ανθρωπίνων πραγμάτων, κατά την οποία ο Θεός βραβεύει τους αγωνιστές του και φέρει το θρίαμβο της αλήθειας, μετά από σφοδρούς κλυδωνισμούς της και θυελλώδεις δοκιμασίες.

Η Σύνοδος καθαίρεσε τον πατριάρχη Ιωάννη, αντί του οποίου χειροτονήθηκε ο Μεθόδιος. Οι αποφάσεις της Συνόδου επικυρώθηκαν από τη Θεοδώρα, προς τιμή δε της αναστηλώσεως των εικόνων έγινε μεγαλοπρεπής πανήγυρις κατά την 1η Κυριακή των Νηστειών, η οποία κατά το έτος εκείνο, δηλαδή το 842, συνέπεσε να είναι την 19η Φεβρουαρίου. Από τότε η ημέρα αυτή καθιερώθηκε ως Κυριακή της Ορθοδοξίας, και η πρώτη της εκείνη τέλεση έγινε ως εξής.

Μετά από συνεννόηση της Θεοδώρας με τον πατριάρχη, μαζεύτηκαν στον Ναό της αγίας Σοφίας όλοι οι στην Κωνσταντινούπολη μητροπολίτες, αρχιεπίσκοποι, επίσκοποι, ηγούμενοι, κληρικοί και μοναχοί, εκεί δε συνέρευσαν και επίσημοι όλου του κράτους καθώς και πλήθος λαού αναρίθμητο. Κατόπιν προσήλθαν η βασίλισσα, ο μικρός βασιλέας και οι Συγκλητικοί, όλοι βαστάζοντας λαμπάδες, βγήκαν δε ο Πατριάρχης και οι Αρχιερείς για να τους υποδεχθούν, εν μέσω ανέκφραστου ενθουσιασμού του πλήθους που ήταν μέσα και έξω από τον Ναό.

Κατόπιν, όλοι αυτοί βγήκαν και έκαναν μεγάλη πανηγυρική και συγκινητικότερη λιτανεία. Με τις άγιες εικόνες, τον Τίμιο Σταυρό και το άγιο Ευαγγέλιο, κατέβηκαν μέχρι τις βασιλικές πύλες που λέγονταν Κανάριοι, ενώ ακατάπαυστα μεγάλωνε το πλήθος. Εκεί έγινε εκτενής δεηση και κατόπιν η μεγάλη συνοδεία με όλη της την πυκνότητα επέστρεψε στον Ναό, όπου τελέστηκε η θεία Λειτουργία με πολλή λαμπρότητα και μεγαλοπρέπεια.

Ήταν δε τέτοια η από την πανήγυρη εκείνη εντύπωση, ώστε πολιτικοί και εκκλησιαστικοί άρχοντες, από κοινού, αποφάσισαν να τελείται

η λαμπρά και σεβάσµια αυτή εορτή κάθε χρόνο κατά την 1η Κυριακή των Νηστειών, προς ανάµνηση και διαιώνιση του θριάµβου της Ορθοδοξίας.

Δώδεκα αιώνες πέρασαν από τότε. Οι βασιλικές γενεές διαδέχθηκαν η μια την άλλη και πολλά άλλαξαν, αλλά η Κυριακή της Ορθοδοξίας μένει κτήµα πολύτιµο όλης της Ορθοδόξου Εκκλησίας, και φέρνει τον νου και την καρδιά µας στους καλούς εκείνους χρόνους, κατά τους οποίους βασιλείς, κλήρος, και λαός όχι µόνο δεν παραγκώνιζαν το θρησκευτικό αίσθηµα και την ευσέβεια, αλλά τα είχαν ως κύρια και βασικά στοιχεία της καθηµερινής δηµόσιας και ιδιωτικής ζωής.

Πώς δικαιολογείται δε η ύπαρξη των εικόνων, των οποίων την αναστήλωση σήµερα εορτάζουµε, και πώς λειτουργούν αυτές; Μας το λέγει ο άγιος Ιωάννης Δαµασκηνός.

«Είναι γνώρισμα τελείας παραφροσύνης και ασεβείας το να εικονίζει κανείς τον Θεό», τονίζει ο µεγάλος αυτός δογματικός της Εκκλησίας µας. «Γι' αυτό στην Π. Διαθήκη δεν ήταν συνηθισµένη η χρήση των εικόνων. Αφότου όμως ο Θεός χάριν της ευσπλαχνίας του έγινε αληθινά άνθρωπος... και έζησε πάνω στη γη και "τοις ανθρώποις συνανεστράφη", θαυματούργησε, έπαθε, σταυρώθηκε, αναστήθηκε, αναλήφθηκε και όλα αυτά έχουν γίνει αληθινά... γράφτηκαν βέβαια για... να τα διδαχθούν αυτοί που δεν ήταν παρόντες εκείνο τον καιρό...

» Επειδή όμως δεν γνωρίζουν όλοι γράµµατα ούτε καταγίνονται µε την ανάγνωση, οι πατέρες αποφάσισαν να παρασταθούν αυτά µε εικόνες για συνοπτική υπενθύµιση... Χωρίς αµφιβολία, ενώ πολλές φορές δεν έχουµε στο νου µας το πάθος του Κυρίου, µόλις δούµε την εικόνα της Σταυρώσεως του Χριστού θυµούµαστε το σωτήριο πάθος, πέφτουµε στη γη και προσκυνούµε όχι την ύλη αλλά τον εικονιζόµενο, όπως και δεν προσκυνούµε την ύλη του Ευαγγελίου ούτε την ύλη του Σταυρού αλλά αυτό που εικονίζεται... η τιμή της εικόνας "διαβαίνει", καταλήγει στο πρωτότυπο».

Τον θησαυρό αυτόν της Ορθοδοξίας, ακολουθώντας τους αγίους µας, ας θεωρούµε και εµείς ως ανεκτίµητο, ας διαφυλάσσοµε ως κόρηνη οφθαλμού και ας προσπαθούµε να ζούµε στην καθηµερινή µας ζωή, προς αγιασµό και σωτηρία µας. Αµήν.